

Ольга ПРОКОПЧУК,
укладач, керівник проекту «ЧИТАННЯ»

Ідентифікаційне вікно:

Підсистема — бібліотечно-інформаційне обслуговування

Вид інформації — інформація користувача

Вид документа — бібліотечне завдання

Шифр документа за КФІ — 110.020.020

Шифр документа за КПЧ — 12.09.06; 12.09.09

Призначення — наставнику з дитячого читання, учню

Бібліотечне завдання

Твори української літератури: програмне та додаткове читання

Класифікація за КФІ (класифікатором функціональної інформації)

Бібліотека / Бібліотечне обслуговування / Читання

Класифікація за КПЧ (класифікатором проекту «ЧИТАННЯ»)

Рекомендована література / Українська література / Програмна

Рекомендована література / Українська література / Для додаткового читання

Ключові слова (вирази)

Списки творів

Звертаючись до шкільних бібліотекарів нагадуємо, що в попередніх двох випусках видання вийшли друком «Золоті списки рекомендованих книг українських та зарубіжних письменників» (на 6-ти широкоформатних аркушах). До них включені літературні твори, котрі отримали найвищі оцінки експертів Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва. Саме ці твори і рекомендуються нами для **позапрограмного читання**. Поняття «позапрограмне читання» тлумачиться як таке, що стосується творів, які, у більшості, не включені до навчальних програм. Іноді його називають позакласним, але в будь-якому розумінні — це читання книг за вільним вибором дитини.

Процес такого вибору доволі складний, бажання читати і дитячі літературні смаки зазвичай формуються наставниками. Ними можуть бути батьки, вчителі, бібліотекари, літературознавці та інші люди, котрі близько знайомі з дитячою літературою і мають бажання (чи обов'язок) допомогти дитині у виборі книги. З процесу вибору не будемо виключати і юного читача, який

проявляє ініціативу і самостійно просувається по незвіданому шляху літературного пошуку. При цьому такий читач поступово (іноді наздогад) вибудовує кожную сходинку до вершин пізнання.

Отже, «Золоті списки...» стануть добрими порадиниками для всіх, хто хоче зорієнтуватися в сучасних оцінках літературного надбання.

Започаткування засобів інформаційної допомоги шкільним бібліотекарям привело нас до думки про необхідність висвітлення і досить великого масиву літературних творів, які вивчаються в школі за навчальними програмами або рекомендуються цими ж програмами для додаткового читання. Перші із них ми назвали **програмними творами**, другі — **творами для додаткового читання**. Таким чином, проект «ЧИТАННЯ» отримав для вирішення ще одне завдання: забезпечити бібліотеки упорядкованим списком літературних творів, котрі вивчаються у школі.

На перший погляд, завдання не складне, однак його виконання закладає міцну

Проект «ЧИТАННЯ»

основу роботи шкільної бібліотеки як інформаційного центру. Спробуємо окреслити головні можливості і зобов'язуючі чинники, які з'являються після поставки до бібліотек відповідних наглядних матеріалів.

1. Бібліотека оформляє спеціальний куточок для експозиції повної програми літературного читання з п'ятого по одинадцятий класи.

2. Подача програми в повному і упорядкованому вигляді дозволяє школярам складати читацький план на рік, дізнаватися про твори, які вивчатимуться в наступні роки або ж рекомендуватимуться для додаткового читання. Разом це дозволяє сформувати системне бачення обов'язкової літератури для прочитання впродовж навчання в навчальному закладі.

3. Наявність списків програмної літератури зумовлює формування в школяра особистих уподобань і оцінок літературних творів, планування черговості читання в процесі навчання, позиціонування своїх літературних смаків і бажань відносно рекомендованих програмних творів.

4. Черговим кроком у діях учня стане турбота про випереджувальне забезпечення своєї потреби книгами або їх електронними текстами за річною програмою. Це дозволить завчасно отримати літературні джерела і читати твори в зручний час протягом тривалого періоду.

5. Візуалізація повної читацької програми дозволить школярам і їх батькам створювати власну домашню бібліотеку, орієнтуватися у виборі книг за навчальною програмою.

6. Демонструючи повну читацьку програму, шкільний бібліотекар здійснює найпершу функцію обслуговування — **інформаційну**. За умови, що в бібліотеці наявні не всі літературні твори або не вистачає їх необхідної кількості, таке попереднє інформування є важливим для самостійного пошуку школярами потрібних творів.

7. Для бібліотекаря читацька програма є визначальним орієнтиром у вирішенні питання комплектування бібліотечного фонду. Тому вона виступає спрямовуючим документом для формування нових надходжень і в кінцевому результаті слугує для оцінки шкільної бібліотеки як інформаційної структури.

8. Експозиція повної читацької програми звільняє вчителя від необхідності постійного нагадування дітям про твори, які слід прочитати. Цим відповідальність за ознайомлення з твором перекладається на школяра, що і відповідає сучасній тенденції до усамостійнення його навчальної роботи.

9. Читацька програма створює зручності для планування роботи вчителя, завчасного опрацювання інших джерел та залучення додаткових матеріалів.

Нинішні списки програмної літератури та творів для додаткового читання складені за навчальними програмами української літератури для 5–11-х класів. Планується подати їх на семи широкоформатних аркушах. **Перші три з них додаються** вже до цього бібліотечного завдання. Його суть полягає в необхідності розміщення отриманих списків на єдиному демонстраційному стенді, долучивши їх до «Золотих списків...». Передбачається, що така бібліотечна експозиція буде доповнюватися, а тому бажано, щоб діти мали вільний доступ до неї і необхідні зручності для роботи зі списками.

Принадно інформуємо шкільних бібліотекарів про те, що на початку наступного року вийдуть друком списки програмних творів **зарубіжної літератури**. Крім того, опрацьовується питання включення до Інформаційного фонду електронної бібліотеки «ШБІЦ-інфо» повних текстів творів для максимального забезпечення потреб бібліотек.

Додаток: списки «Твори української літератури» для 5–7-х класів на 3-х аркушах.